

NIEUWSBRIEF

Werkgroep Avifauna Drenthe

VAN DE VOORZITTER

Voorjaar 2012. Wat een verschil met een jaar geleden. Toen al lang genietend van prachtig voorjaarsweer met hoge temperaturen. En nu het wisselvallige weer van april met neerslag en lage temperaturen. Dat is ook te merken aan onze zomergasten. Zo liet de echte invasie van Fitissen even op zich wachten en ook de Boerenzwaluw werd gemist op de meest gangbare datum van waarneming. De overheersende noordelijke wind bracht niet alleen de kou, maar hield ook de trek tegen, zo heb ik me laten vertellen door een kenner. Maar ondertussen kan ieder volop genieten van de natuur. En de nog lang niet groene bomen zorgen ervoor dat de vogels goed te zien zijn.

In deze nieuwsbrief blikken we terug op onze WAD-avond van februari. De inleiding van Arend van Dijk inspireerde Hero Moorlag tot een bijdrage over de veranderende vogelpopulatie in onze provincie, die ons de komende decennia te wachten staat. Maar ook staan we nog even stil bij de uitreiking van de Drentse Vogelprijs 2012 aan Peter Klomp. De succesvolle avond heeft ons als bestuur in elk geval al aangezet om na te gaan denken over een vervolg. Suggesties en ideeën voor de invulling van die avond zijn van harte welkom.

In deze nieuwsbrief komt tevens het werkplan van de WAD aan de orde. 'Terug naar het begin' zou de titel kunnen zijn. Maar tegelijk toch ook de stap naar de toekomst. Met de statuten als vertrekpunt hebben we de doelstellingen van de WAD onder de loep genomen en hebben we nagedacht over de betekenis daarvan anno 2012. Deze bezinning

heeft ertoe geleid dat we een aantal uitgangspunten hebben vastgesteld en op basis daarvan een plan hebben gemaakt. Dit betreft zowel de bestuurlijke organisatie als de uitvoering van de werkzaamheden die we tot onze kernactiviteiten rekenen.

Ook de samenstelling van het bestuur is gewijzigd. Na meer dan 10 jaar als actief bestuurslid te hebben gefungeerd, heeft Remco Drewes hier nu een punt achter gezet. Remco, ontzettend bedankt voor je inzet. Voor hem heeft het bestuur een opvolger gevonden in de persoon van Joop Kramer. In deze nieuwsbrief stelt hij zichzelf voor.

Sjoerd Boonstra
Voorzitter WAD

Jaargang 24 (nr. 2): april 2012

INHOUD

Van de bestuurstafel: Jaarplan 2012	3
Terugblik WAD-afvond 2012.....	4
Samenstelling bestuur en werkgroepen.....	4
Drentse Vogel van het Jaar 2013: Boomleeuwerik..	5
Redactie zoekt kopij voor Drentse Vogels 2013	6
Klimaatverandering: de winnaars en verliezers in 2070.....	7
Fenologie 2012.....	10
Donatie 2012	10
Gozen en zwanen in de winter van 2011/12.....	10

Bijlage: Formulier Fenologie 2012

Colofon

De WAD-Nieuwsbrief is een uitgave van de Stichting Werkgroep Avifauna Drenthe en wordt gratis toegezonden aan alle donateurs van de WAD en aan alle medewerkers van projecten van de WAD en SOVON in Drenthe.

Voor toezending buiten de hierboven vermelde doelgroep kan een verzoek worden gedaan aan het bestuur van de WAD:

Postbus 431, 9400 AK te Assen.

De Nieuwsbrief dient tevens als informatiebulletin voor de districtscoördinator en vertegenwoordigers van de ledenraad van SOVON voor Drenthe. De Stichting WAD fungeert als districtsraad voor de vereniging SOVON. De Nieuwsbrief verschijnt vier keer per jaar.

REDACTIE EN VORMGEVING

Sjoerd Boonstra
Grasbeemd 19
9403 MH Assen
info@avifaunadrenthe.nl

WAD OP HET INTERNET

Op www.avifaunadrenthe.nl kunt u de website van de Werkgroep Avifauna Drenthe vinden. Daar kunt u deze, maar ook alle voorgaande Nieuwsbrieven lezen en eventueel downloaden in PDF-formaat.

INSTUREN KOPIJ

Kopij voor de Nieuwsbrief kan opgestuurd worden naar het redactieadres. Ook is het mogelijk om via de website kopij naar het algemene mailadres van de WAD te sturen:

info@avifaunadrenthe.nl

Onze voorkeur gaat uit naar aanlevering in digitale vorm, liefst via e-mail in Word- of tekstbestand. Grafieken en/of tekeningen bij voorkeur in JPEG- of GIF-formaat en liever niet in BMP. Afbeeldingen kunnen ook in het document worden verwerkt.

JAARPLANNING 2012

Januari:	12	Werkbijeenkomst
	14	Midwinterwatervogeltelling
	1-31	Januaritelling
Februari:	9	WAD-avond
Maart:	8	Bestuursvergadering
	15	Sluitingsdatum kopij NB
April:	1	Nieuwsbrief 1
	12	Werkbijeenkomst
Mei:	24	Bestuursvergadering
Juni:	2	Ledenraad SOVON
September:	15	Sluitingsdatum kopij NB
Oktober:	1	Nieuwsbrief 2
	6	Trekteldag
	18	Bestuursvergadering
November:	5	Ledenraad SOVON
	15	Werkbijeenkomst
	24	Landelijke Dag SOVON
	15	Sluitingsdatum kopij NB
December:	1	Nieuwsbrief 3

Deze nieuwsbrief is mede mogelijk gemaakt door de Provincie Drenthe en SOVON.

VAN DE BESTUURSTAFEL: JAARPLAN 2012

In de afgelopen jaren hebben we regelmatig als bestuur gesproken over het functioneren van onze werkgroep. Allerlei thema's zijn daarin voorbij gekomen. Ook als het gaat om het functioneren van het bestuur zelf. Daarbij kwamen regelmatig dezelfde onderwerpen weer aan bod die blijkbaar telkens weer op de een of andere manier er toe deden. Deze zijn terug te brengen op de volgende thema's:

- Samenstelling bestuur;
- Taken bestuur;
- Uitgave Drentse Vogels;
- Provinciale projecten.

In de loop der jaren waren er steeds meer zaken op ons bordje terecht gekomen. En elke keer weer pakten we met veel enthousiasme ook al deze werkzaamheden op. Maar evenzo vaak liepen we daarbij ook elke keer weer tegen hetzelfde dilemma aan: te veel werk en te weinig tijd. Reden om ons te bezinnen en antwoord te vinden op de vraag waar we ons als bestuur wel/niet mee bezig dienen te houden.

Doelstelling WAD

In de statuten is indertijd bij de oprichting van de stichting Werkgroep Avifauna Drenthe vastgelegd dat het doel van de WAD dient te zijn:

'Het organiseren en stimuleren van ornithologisch veldonderzoek voor wetenschappelijke doeleinden en ten dienste van de vogel- en natuurbescherming, speciaal in de provincie Drenthe'.

Als we de belangrijkste elementen uit deze doelstelling halen, komen we tot de volgende punten:

- Organiseren van onderzoek;
- Stimuleren van activiteiten t.b.v. dit onderzoek;
- Beschikbaar stellen van de gegevens t.b.v. wetenschap en beschermingsactiviteiten.

Onderzoek organiseren, anderen inspireren en data beschikbaar stellen, dat zou dan onze missie dienen te zijn. Met dit in ons achterhoofd zijn we vervolgens aan de slag gegaan om het bestuurswerk tegen het licht te houden en daar conclusies aan te verbinden.

Werkplan 2012

Deze hebben we vervolgens omgezet in activiteiten en een werkplan opgesteld om in 2012 mee aan de slag te gaan. Daarin staan de volgende activiteiten;

1. Bestuurstaak algemeen: besturen van de stichting en beheren van de middelen; verwerven van subsidies en donaties.
Actie: Het bestuur vergadert voltallig 3x per jaar (dit was 6-8 x per jaar), uitgeven van de nieuwsbrief 3 x per jaar (was 4 x per jaar).
2. Bestuurstaak specifiek: externe contacten met belanghebbende organisaties zoals SOVON, VBN, Provincie Drenthe; netwerkfunctie naar vogelwerkgroepen en natuurorganisaties.
Actie: Handhaven huidige contacten met organisaties, waarbij scherper dan tot nu toe de doelstelling uitgangspunt is. Daarnaast bezinnen op versterken contact met de werkgroepen in de provincie.
3. Projecttaak: organiseren en coördineren van provinciale telprojecten en communiceren met veldwerkers.
Actie: Huidige eigen projecten (Januari-telling, Drentse Soort van het Jaar, uitgave Drentse Vogels) handhaven en deze sterker profileren. Aandachtspunt is m.n. het organiseren van de gegevensverwerking en het publiceren hierover. Daarnaast de projecten in samenwerking met SOVON handhaven; aandachtspunt is vacante functie van districtscoördinator. In het najaar i.s.m. SOVON een bijeenkomst organiseren t.b.v. activiteiten voor de nieuwe vogelatlas. Het bestuur belegt 3 bijeenkomsten die als werkvonden in het teken staan van de verschillende projecten.
4. Educatieve taak: stimuleren van activiteiten gericht op opleiding / deskundigheid; organiseren informatieve bijeenkomsten en voorlichting geven.
Actie: eens in de 1 à 2 jaar een WAD-avond organiseren; jaarlijks een trekteldag en in samenwerking met SOVON en werkgroepen cursussen in het kader van vogelonderzoek. Een belangrijk medium is de website.

Jaarplanning 2012

Zie pagina 2 van deze nieuwsbrief.

Sjoerd Boonstra
Voorzitter WAD

TERUGBLIK WAD-AVOND 2012

Een bijzonder geslaagde en succesvolle avond was het op 9 februari 2012. Zo'n 100 aanwezigen hebben genoten van de verschillende inleidingen. Veel positieve reacties kregen we als bestuur over deze avond. Enige minpunt was de parkeergelegenheid. Dat bleek voor vele bezoekers in de naaste omgeving van het ICO-gebouw niet mogelijk te zijn.

Behalve een aantal schitterende inleidingen werd deze avond ook de Drentse Vogelprijs 2012 uitgereikt aan Peter Klomp. Deze prijs wordt door de WAD uitgereikt aan iemand die zich langdurig ingezet heeft voor de Drentse vogels in de breedste zin van het woord. Peter heeft deze prijs zonder meer verdiend vanwege zijn grote inzet over vele jaren. Hij coördineert al vanaf 1994 in ruim 10 telgebieden de broedvogeltellingen van de vogelwerkgroep KNNV-afdeling Assen.

Peter Klomp met de bij de Drentse Vogelprijs behorende litho van de Wulp (foto: Jan Harms)

Behalve het regelwerk zorgt Peter er ook voor dat alle gegevens tot in de puntjes uitgewerkt worden. Daardoor zijn er over vele jaren reeksen van deze gebieden bekend die niet alleen compleet zijn, maar ook uiterst betrouwbaar. In 1998 werd Peter voorzitter van deze werkgroep en onder zijn leiding groeide het aantal leden tot zo'n 40 vogelaars in 2012. Vogelaars die grotendeels ook actief zijn in het veldwerk en die maandelijks de

bijeenkomsten trouw bezoeken. Het uitreiken van de 'pries' bestond uit een prachtige litho van de steeds zeldzamere wordende Wulp, die symbool staat voor de Drentse vogels. Ook ontving Peter een prachtig boeket bloemen voor zijn vrouw Riet die hem door deze hobby regelmatig moet missen.

Sjoerd Boonstra
Voorzitter WAD

SAMENSTELLING BESTUUR EN WERKGROEPEN

Binnen het bestuur is er een wisseling van de wacht geweest. We hebben afscheid genomen van Remco Drewes, die jarenlang het secretariaat van de WAD heeft verzorgd. Daarnaast was hij ook actief in verschillende projecten. Remco had al aangegeven keuzes te moeten maken. Hij wil zich graag blijven inzetten voor de januaritelling en andere projecten waar hij deel vanuit maakt. Dit past ook heel mooi in de nieuwe werkwijze van het bestuur om naast bestuurswerkzaamheden de projectwerkzaamheden ook echt een plek te geven in de organisatie. Remco, ontzettend bedankt voor jouw bijdrage aan het bestuur in het algemeen en als secretaris in het bijzonder. Vele jaren was jij de spil in het web als het ging om de contacten en de communicatie. Gelukkig blijf jij je inzetten voor de Drentse vogels. Daarbij wensen we je heel veel succes en vooral veel plezier.

Als nieuw lid van het bestuur hebben we Joop Kramer mogen verwelkomen. Joop is al langer achter de schermen betrokken bij het bestuur als lid namens de WAD van de SOVON-Ledenraad. Daardoor was er regelmatig al contact en overleg. De deskundigheid als jurist is ook bijzonder welkom binnen het bestuur. Hieronder stelt Joop zich verder aan u voor:

Mag ik mij even voorstellen?

Ik ben Joop Kramer en sinds december 2011 maak ik deel uit van het bestuur van WAD. Ik ga mij daar bezig houden met planning, jaarverslagen, algemene bestuurszaken, e.d. zodat de coördinatoren minder belast worden met dit soort taken.

Ik ben 63 jaar, werkzaam bij de provincie Drenthe. Ik houd mij daar bezig met Europees

en nationaal milieubeleid en dat vanuit een juridische invalshoek. Ook ben ik lid van de redactie van enkele milieujuridische tijdschriften. Sinds januari 2012 maak ik -tijdelijk - deel uit van de gemeenteraad van Midden Drenthe. Ik kijk en tel vogels al meer dan 40 jaar. Dat is begonnen toen de Flevopolders net waren drooggelegd. Toen een fantastisch gebied in ontwikkeling. Al snel werd ik lid van de Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland. De laatste jaren kom ik vanwege mijn drukke werk eigenlijk veel te weinig in het veld. Namens de WAD zit ik sinds 2007 in de Ledenraad van SOVON.

Joop, van harte welkom binnen het bestuur!

Op de achterzijde van deze nieuwsbrief staan alle namen met adresgegevens van de bestuursleden en coördinatoren vermeld.

Sjoerd Boonstra
Voorzitter WAD

DRENTSE VOGEL VAN HET JAAR 2013 BOOMLEEUWERIK

Op de WAD avond, onlangs in Assen is het al even genoemd. In 2013 is de Boomleeuwerik de Drentse vogel van het jaar. We willen dan proberen de verspreiding en aantallen voor Drenthe zo compleet mogelijk in beeld te brengen.

De laatste keer dat dit gebeurde was in de jaren 1998-2000 voor de Broedvogel-atlas. De populatieschatting voor Drenthe voor die jaren kwam uit tussen 390 en 466. In de jaren 1975-80 was dat met ongeveer 40 veel minder. Een forse toename dus. Strengere winters in de overwinteringsgebieden in Zuid-Europa kunnen de aantallen doen afnemen.

Deze bodembroeder heeft een voorkeur voor open heidegebieden, open plekken in bossen en (veel minder) extensief gebruikte akkers en braakliggende stukken. In een seizoen heeft een paar 1-2 broedsels. Normaal gesproken zingen de mannetjes - meestal in vlucht - al Het gaat dus pas om volgend broedseizoen (2013), maar er is niets tegen om nu al extra te letten op Boomleeuweriken. Solitaire broedparen kunnen onopvallend zijn. Kom je zo'n "enkel paar" tegen dan is het de moeite

waard er volgend jaar opnieuw te kijken. Alvast doorgeven kan natuurlijk ook. vanaf de tweede helft van februari en tot in mei kunnen paren zich nog vestigen. In de Nieuwsbrief van eind dit jaar volgt meer informatie over de te onderzoeken gebieden, een handleiding, en een telformulier.

Boomleeuwerik (Foto: Eelke Schoppers)

Er is daarmee geen Drentse Vogel van het Jaar 2012. Het lukte ons niet om e.e.a. daarvoor tijdig te communiceren.

Ransuilenslaapplaatsonderzoek

De Drentse Vogel van het Jaar 2010 de Ransuil is – zoals eerder al bericht – verlengd. We willen de komende jaren doorgaan met het slaapplaatsenonderzoek. Afgelopen winter zijn er andere dan de al bekende roestplaatsen gevonden. En er druppelen nu en dan nog

gegevens van de afgelopen winters binnen. Op een later moment zullen we de uitkomsten publiceren. Als er nog gegevens zijn van de laatste twee winters (of nog liever van langere telreeksen) dan willen we dat graag weten. Het telformulier is te downloaden via

de WAD-website, maar een briefje of telefonische bericht kan natuurlijk ook.

Hans Olk, Harold Steendam, Remco Drewes

REDACTIE ZOEKT KOPIJ VOOR DRENTSE VOGELS 2013

Sinds 1985 brengt de Werkgroep Avifauna de uitgave 'Drentse Vogels' uit met daarin resultaten van onderzoek en andere wetenswaardigheden op gebied van de Drentse avifauna. Sinds 1991 is Drentse Vogels jaarlijks uitgebracht, in 2012 verscheen de 25e uitgave.

Vogelaars krijgen de gelegenheid artikelen in Drentse Vogels te publiceren, voor zover de inhoud betrekking heeft op de Drentse avifauna. In de beginjaren van Drentse vogels werden er vooral tellingen gepubliceerd. In de loop der tijd is er steeds meer aandacht gekomen voor zaken gedrag, broedbiologie, habitat en voedselkeus en invloeden van beheer en biotoopveranderingen op populaties.

Drentse Vogels 2011 is reeds verschenen en gratis verzonden aan al onze donateurs. Wilt u ook een exemplaar ontvangen? Wordt dan doneateur of bestel deze uitgave. Zie achterzijde van deze nieuwsbrief voor de werkwijze.

Drentse Vogels ziet jaarlijks het licht dankzij een groep trouwe schrijvers, jaarlijks zorgen zij voor een goed gevuld en gevarieerd nummer. We weten uit ervaring dat er naast

deze groep schrijvers er diverse vogelaars in Drenthe zich bezighouden met onderzoek of bijzondere waarnemingen verrichten die het publicatiewaardig zijn. Op deze wijze kunnen we de kennis van de Drentse avifauna middels publiceren verder verspreiden en hiermee mensen inspireren tot het doen van (nader) onderzoek. Publicatie is de echte afronding van een onderzoek.

Zoals gezegd biedt Drentse Vogels de mogelijkheid om artikelen aan te leveren op verschillende niveaus. Beschrijvingen van bijzondere waarnemingen, bijvoorbeeld van voor Drenthe zeer bijzonder broedvogelsoorten of bijzondere prooikeuzes van vogels, zijn relatief eenvoudig. Dit geldt ook voor het publiceren van trends van vogels in een bepaald gebied of habitat. Bij het publiceren van onderzoeksresultaten komt iets meer kijken. Hiervoor enkele richtlijnen:

- Geef een goede omschrijving van de vraagstelling van het onderzoek en gehanteerde onderzoeksmethode;
- Geef een beschrijving van het onderzoeksgebied;
- Presenteer resultaten kort en bondig;
- In de discussie ruimte geven voor verklaringen voor de resultaten, speculaties, vergelijkingen met andere onderzoeken ect.

De redactie is graag bereid om schrijvers te helpen bij de totstandkoming van een artikel, schroom niet om in contact te treden met de redactie. Vanwege de internationale toegankelijkheid zorgt de redactie voor een Engelse samenvatting.

Kopij kan worden aangeleverd tot 1 september 2012. Aanlevering van artikelen bij voorkeur per mail als Word-document, databases als Excel-bestand.

Redactie-adres:
Bert Dijkstra
Burg. Jollesstraat 11
9401 LD Assen
E-mail: e_dykstra@hetnet.nl

Bert Dijkstra
Eindredacteur Drentse Vogels

Klimaatverandering: Winnaars en verliezers in 2070

Een vogelsoort wordt beschouwd als uitgestorven, als hij over een periode van 10 jaar niet meer als broedvogel is vastgesteld. In Nederland overkwam dat 21 soorten, waaronder Bokje (kleinste snip) en Klapekster. Het landschap verandert, we gebruiken veel bestrijdingsmiddelen en het voortbestaan van natuurgebieden is sterk afhankelijk van het regeringsbeleid. Maar er is meer. Het klimaat verandert gestaag en niet elke wilde plant of vogel kan dat bijbenen.

Dat bracht de Engelse onderzoeker Brian Huntley ertoe vooruit te zien, zelfs tot het jaar 2100. Met een team van deskundigen van twee universiteiten en Bird Life International schreef hij het fascinerende boek 'A Climatic Atlas of European Breeding Birds' of Klimaatatlas van de Europese Broedvogels. Hij beschrijft 431 vogelsoorten,

waarvan een deel door klimaatverandering zal verdwijnen. Maar er zijn ook winnaars, vogels die uitgestorven waren maar terugkeren én er verschijnen nieuwkomers.

De Werkgroep Avifauna Drenthe (WAD) bestaat 35 jaar. Onlangs werd dat in het ICO-gebouw in Assen gememoreerd tijdens een druk bezochte jaarvergadering. Bij die gelegenheid vertaalde SOVON-medewerker Arend van Dijk de gegevens uit het boek van Brian Huntley naar de Drentse situatie. Hoe ziet de Drentse vogelbevolking er in 2070 en het jaar 2100 uit. Als je gebruik maakt van alle bestaande klimaatmodellen, dan zie je volgens Van Dijk winnaars en verliezers. Van oorsprong komen in Drenthe 211 soorten vogels voor. Daarvan zijn 166 soorten standvogel. Van Dijk splitst dat aantal uit in 99 regelmatige broedvogels, 21 uitgestorven soorten en 46 nieuwkomers. Regelmatige broedvogels zijn bv. Blauwe Reiger, Merel en Winterkoning. Onder de uitgestorven soorten bevinden zich Klapekster, Grote Karekiet, Bosruiter, Bokje en Kuifleeuwerik. "Maar," zegt

van Dijk, "daarvan komt een deel in de toekomst terug, misschien door klimaatverandering of door gunstiger leefomstandigheden". De Blauwe Kiekendief lijkt bijna uitgestorven, maar keert terug. De Kemphaan verdween uit Drenthe, maar de kans is groot dat hij over enkele jaren weer is te zien in nieuwe natte natuur. Zelfs de Kuifleeuwerik en de Grauwe Gors kunnen weer in Drenthe verschijnen. Raaf, Ooievaar, Zeearend en Kraanvogel, ooit uitgestorven in Drenthe, worden weer gezien. Voor Raaf en Ooievaar werden herintroductieplannen ontworpen.

Ooievaars bij de Veeningerplas langs de A28
(Foto: Hero Moorlag)

Vooraf met de Ooievaar gaat het goed. Zeearend en Kraanvogel kwamen spontaan terug. De Kraanvogel broedt in het Fochteloërveen. Het duurt niet lang meer of Middelste Bonte Specht en Bijeneter vestigen zich in Drenthe. De eerste vogels zijn al gezien. Door het ouder worden van de bossen verschenen nieuwkomers als Fluitier, Boomklever en Appelvink. In waterrijke natuurgebieden zijn broedgevallen van Bergeend, Roodhalsfuut en Wilde Zwaan nieuw voor Drenthe.

Waterspreeuw

Brian Huntley laat in zijn boek zien dat in Europa 34 vogelsoorten zullen uitsterven en dat er tot 2070 14 nieuwe soorten bijkomen. Op de verspreidingskaarten van 431 vogels is duidelijk te zien dat veel soorten opschuiven naar het noorden. Hij plaatst namelijk de huidige kaart van een vogelsoort naast die van 2070. Ook zie je dat soorten die zijn uitgestorven, op de duur terugkeren. Voor Nederland en daarmee Drenthe is mooi te zien dat soorten als Cetti's Zanger, Graszanger, Engelse Gele Kwikstaart en Slechtvalk opschuiven naar ons land. De eerste broedgevallen van deze soorten zijn al

vastgesteld. Van Dijk verwacht ook broedgevallen van Grauwe Gors, Duinpieper en Rode Wouw. Op de lange duur zullen zelfs Alpengierzwaluw, Bergfluit, Slangenarend en Waterspreeuw ons land bereiken.

Waterspreeuw in Grote Fatra, Slowakije Foto: L'udo Remenik)

De Waterspreeuw heb ik veel gezien in de beken van de Grote Fatra ten zuidoosten van onze Slowaakse partnerstad Martin. Qua houding lijkt hij op een zeer grote winterkoning. Vanaf een kei in de beek loert hij op beweging in het snelstromende water. Dan duikt hij onder, loopt over de bodem van de beek, keert daar steentjes om en eet razendsnel muggen- en libellenlarven. Boven water rollen de druppels direct van zijn ingevette veren. Op 3 november 1976 vond ik na een tip een Waterspreeuw in de vijver aan de Mr. Cramerweg in Hogeveen. De vogel liep over de bodem van de vijver. Op 28 april 1977 vonden meisjes van de toenmalige huishoudschool aan de Van Limburg Stirumstraat een geringde dode Waterspreeuw. De ring wees uit dat de Waterspreeuw op 14 december 1976 was geringd bij Tange op Jylland in Denemarken. Jylland staat voor Jutland. Tange ligt bij de stad Viborg aan het Tangemeer en de rivier de Gudena. De vogel had, met tussenstops, 600 kilometer gevlogen en was in Hogeveen neergestreken. Gezien de herwaardering voor de Drentse beken en de aanleg van nieuwe natte natuur is het niet ondenkbaar dat de Waterspreeuw in de toekomst naar onze provincie terugkeert. Niet als toevallige gast, zoals in 1976, maar als broedvogel.

Wilde Zwaan

Arend van Dijk woont in Drenthe en telt ieder jaar de broedvogels in een moerasgebied bij Wapserveen. Daar ontdekte hij in 2005 een broedgeval van de Wilde Zwaan. Op de jaarvergadering van de WAD liet hij beelden

zien van het broedpaar met jongen en vertelde over hun gedrag. Fel verdedigden de Wilde Zwanen zich tegen Knobbelzwanen die zich ook in het moeras wilden vestigen. De voorwaarden voor de Wilde Zwaan als broedvogel ziet Van Dijk in de aanwezigheid van voldoende moeras bij Wapserveen, veel holpijp (een paardenstaartsoort) en een veilige en rustige plek om te ruïen. Jonge Wilde Zwanen eten voornamelijk holpijp. In 2006 en 2007 bracht het paar 2 tot 4 jongen groot. Opmerkelijk vindt Van Dijk dat het zwanenpaar mét hun jongen op een gegeven moment aan de wandel gaan. Lopend en zwemmend trekken ze gezamenlijk naar een zandwinplas bij Steenwijk, 70 kilometer van hun nest. Van Dijk volgde de zwanen en zette soms het verkeer stil om ze te laten oversteken. Hij kon echter niet voorkomen dat een van de zwanen werd doodgereden.

Wilde Zwanen (Foto: Hero Moorlag)

In 2008 en 2009 werd het nest door onbekenden leeg gehaald. In 2010 verscheen een ander paar dat in 2011 twee jongen grootbracht. Van Dijk herkent de individuele zwanen, want hij heeft ze voorzien van een kleurring. Deze Wilde Zwanen verblijven het jaar rond in Drenthe. Ze gedragen zich als standvogels. Misschien mengen ze zich met soortgenoten die in Drenthe overwinteren. Inmiddels is het paar met nestbouw begonnen.

Kleine en wilde zwanen

Door het aanvankelijk zachte winterweer van januari leek het er niet op dat ze naar Drenthe zouden komen. Maar in februari kwamen dan toch een paar honderd kleine en wilde zwanen naar de Mepper Hooilanden, de weilanden langs de Geeserraai en tussen Hogeveen en Echten in de Molenoevers. Zo'n 150 kleine en Wilde Zwanen stonden in de weilanden tussen de A28 en de Leeuwenveenseweg. Als je in

de auto bleef zitten, kon je ze tot op dertig meter naderen. Wat zijn het schitterende en intelligent ogende vogels. Prachtig die gele snavels. Kleine Zwanen zijn kleiner dan wilde en hebben minder geel op de snavel.

Kleine Zwaan (Foto: Eelke Schoppers)

In het begin van de negentiende eeuw werden beide soorten Wilde Zwanen genoemd. Rond 1815 ontdekte een vogelkenner het verschil in grootte en snavelkleur. Maar dat was niet het enige. De Kleine Zwaan broedt in het uiterste noorden van Finland en Rusland op de toendra. Hij wordt ook wel Toendrazwaan genoemd. De Wilde Zwaan broedt zuidelijker op de taiga, toendragebieden met kleine berken en lage wilgensoorten. De naam Taigazwaan komt voor. Hoewel het aantal Kleine Zwanen de laatste jaren afneemt, gaat het in het algemeen redelijk goed met beide soorten. In het noorden is de jacht op deze vogels stopgezet. Er zijn beschermende maatregelen getroffen in de broedgebieden. In de overwinteringsgebieden, waaronder Drenthe, is de kwaliteit van het gras goed. De vogels bouwen in ons land een vetlaag op om in staat te zijn naar het noorden terug te vliegen en daar te gaan broeden. Behalve de Wilde Zwanen bij Wapserveen, want die blijven gewoon in Drenthe. In Polen broeden Wilde Zwanen vanaf 1973, in Duitsland en Denemarken vanaf 2002 en in Nederland vanaf 2005.

Ooievaars en kraanvogels

Uiver of Eiber wordt hij genoemd, de Ooievaar. De zo bekende zwart-witte vogel met rode poten en rode snavel zat in een diep dal. In 1969 zette men een fokprogramma op in ooievaardorp Het Liesvelt in de polder Groot Ammers (Alblasserwaard).

In de loop van de jaren kwamen er tien buitenstations, waaronder De Lokkerij bij De Wijk. Het succes is enorm.

Overall zien we de statige vogel weer in weilanden en op akkers foerageren, ook in de omgeving van Hoogeveen. Heel anders

© Anke J. Dot 2009

verging het de Kraanvogel. Als kind zag ik tientallen kraanvogels in voor- en najaar in V-vluchten over de stad Groningen trekken. We wezen elkaar op de trompetterende vogels wanneer we naar school liepen.

Overvliegende Kraanvogels (Foto: Hero Moorlag)

Hoogveengebied De Peel in Brabant was een bekende pleisterplaats. Toen de veenmoerassen nog uitgestrekt waren, broedden Kraanvogels in ons land. Ze verdwenen door ontginning en versnippering van hun broedgebieden. Maar hij is spontaan teruggekomen. In 1999 veroverde een paartje een territorium in het Fochteloërveen. Natuurmonumenten dolblij. Het eerste jong werd in 2001 grootgebracht. Tot 2007 broedden twee paartjes in het Fochteloërveen en vanaf 2008 drie tot vier paren. In 2011 gingen de nesten door brand verloren. Kraanvogels zijn ook waargenomen in het Dwingelder- en het Eeksterveld. Terug van weg geweest. Nou maar zien wat ze in mei doen.

Hero Moorlag

Fenologie 2012

Het voorjaar is al begonnen. Wintergasten verlaten beetje bij beetje ons land om plaats te maken voor de broedvogels die elders de winter hebben doorgebracht. Voor velen een mooie tijd om de eerste waarnemingen te noteren.

Ook dit jaar is er de mogelijkheid om deze eerste waarnemingen weer in te sturen. In deze nieuwsbrief is een formulier opgenomen om deze gegevens te vermelden. Overigens is het formulier ook via onze website te downloaden. Graag ontvangen we de ingevulde formulieren t.z.t. retour (voor adresgegevens zie achterzijde van deze nieuwsbrief). In een volgende nieuwsbrief zal weer een overzicht opgenomen worden.

Harold Steendam

Donatie 2012

Soms vragen donateurs of er geen acceptgiro kan worden verstuurd voor de jaarlijkse bijdrage. Dit werkt echter behoorlijk kostenverhogend en daarom doen we dat niet. De regel is dat iedere donateur in het begin van elk jaar de donatie overmaakt. Is er een betalingsachterstand dan wordt er bij de verzending van Drentse Vogels even een briefje bij gedaan met het verzoek zo snel mogelijk te betalen. Is er een grotere achterstand dan wordt geen Drentse Vogels gestuurd, maar volgt er een aparte herinneringsbrief.

Bij deze verzoeken we ieder die de donatie 2012 nog niet heeft voldaan € 15 (voor organisaties € 30) over te maken op banknummer 3870292 ten name van Werkgroep Avifauna Drenthe te De Kiel. De afkorting WAD wordt niet door de bankcomputer herkend, dus graag voluit.

Overigens loopt de actie "een boek voor 5 jaar donatie" ook nog steeds. Bestaande of nieuwe donateurs die hun donatie voor 5 jaar in één keer overmaken, ontvangen naar keuze het

boek "Vogels van Drenthe" uit 1982, "Broedvogels van Drenthe" uit 1996 of "Wintervogels in Drenthe" uit 2001. Doe mee en bezorg de WAD een onbekommerde toekomst voor de komende 5 jaar! Maak dus snel € 78,00 (incl. € 3,00 verzendkosten) over en geef aan welk boek je wenst. Nieuwe donateurs verzoeken we bij betaling ook hun adresgegevens te vermelden

Jaap Ruiter
Penningmeester WAD

Gezzen en zwanen in de winter van 2011/2012

Elk jaar worden in het hele land de pleisterende zwanen en ganzen geteld van september tot en met maart. Een en ander wordt georganiseerd onder auspiciën van SOVON en de tellingen vinden één keer per maand ongeveer gelijktijdig plaats. Uiteraard komen in de meer laag gelegen provincies grotere aantallen voor, maar ook in Drenthe zijn er een aantal belangrijke gebieden die worden geteld. Er zijn weliswaar wel eens veranderingen in het aantal getelde gebieden, maar de meeste telgebieden worden reeds meer dan 20 jaar geteld, waardoor vergelijkingen over lange periodes mogelijk zijn.

Weerbeeld

Tot eind januari was de afgelopen winter zeer zacht, met droge maanden van september t/m november, terwijl december en januari natter waren dan normaal. Overigens was het in het telweekend van januari even droog en koud, maar de echte kou begon pas in de laatste dagen van januari. Vanaf 30 januari t/m 8 februari was er sprake van een echte koudegolf, de 33^e sinds 1901. In het telweekend van februari echter was de winter al weer bijna een week voorbij. In maart tenslotte was het weer warmer en droger dan normaal.

Algemeen

Hoewel de ganzen- en zwanentellingen al in de 80er jaren zijn begonnen, is er vanaf de winter van 1997-98 een goed databestand opgebouwd. Daarmee was het afgelopen seizoen de 15^e keer en zijn er vergelijkingen met voorgaande jaren zijn te maken. Overigens is er in het begin nog niet in september geteld. Het aantal getelde

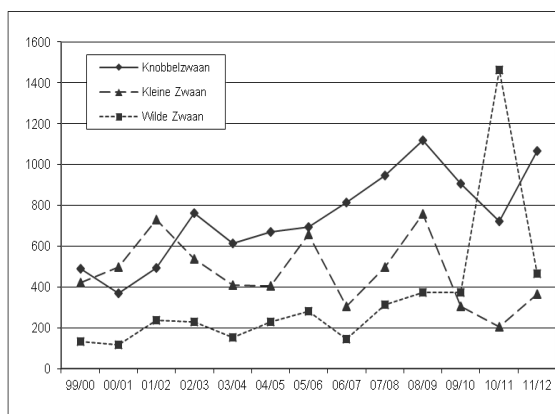
gebieden is in de loop der jaren enigszins uitgebreid, maar vertoont toch een redelijk stabiel beeld. In tabel 1 worden de aantallen ganzen en zwanen uit het seizoen 2010/11 vergeleken met het gemiddelde van de 14 jaar daarvoor (1997/98 t/m 2010/11). Om de ontwikkeling in de telresultaten beter te kunnen volgen zijn ter vergelijking ook de resultaten van de laatste 5 (2006/07 t/m 2010/11) weergegeven.

Resultaten

Er zijn in het afgelopen seizoen meer gebieden geteld dan de jaren daarvoor. Daarmee namen de aantallen overigens niet evenredig toe, omdat in de nieuw getelde gebieden minder ganzen en zwanen voorkomen. De gebieden met hoge aantallen zijn feitelijk al vanaf de beginjaren altijd in de tellingen betrokken. Belangrijkste pleisterplaatsen zijn vooral gelegen in de hoogveen-, laagveen- en heideontginningen. Hunzedal en Veenkoloniën, Leekstermeergebied, tussen Roden en Norg, Smilde/Veenhuizen, Beilen en Beilerstroom, Zuidwest-Drenthe, Mantinge, venontginningen rondom het Bargerveen.

Soorten

Behalve in november waren de aantallen van de **Knobbelzwaan** in het gehele seizoen zo'n 20% hoger dan de gemiddelden uit voorgaande jaren. Ook het seizoensmaximum was na een dip in de twee vorige winters weer ongeveer op het niveau van het seizoen 2008/2009 en vervolgt daarmee weer de stijgende trend (zie figuur 1).

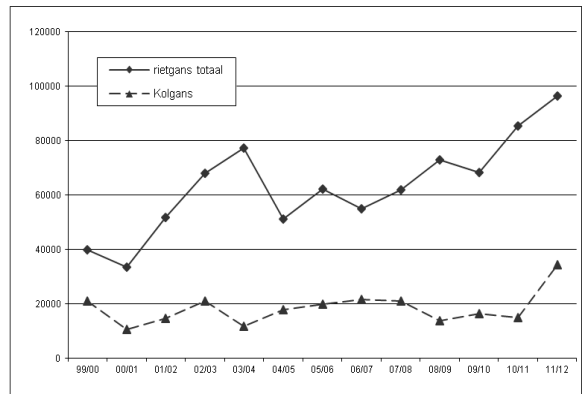

Figuur 1 Seizoensmaxima Knobbel-, Kleine- en Wilde Zwanen in de afgelopen 13 winters

De aantallen van de **Kleine Zwaan** nemen in Europa door de slechte broedresultaten in het noorden nog steeds af. In januari en februari was daarentegen het aantal in Drenthe iets hoger dan eerdere jaren, maar daarbij moet

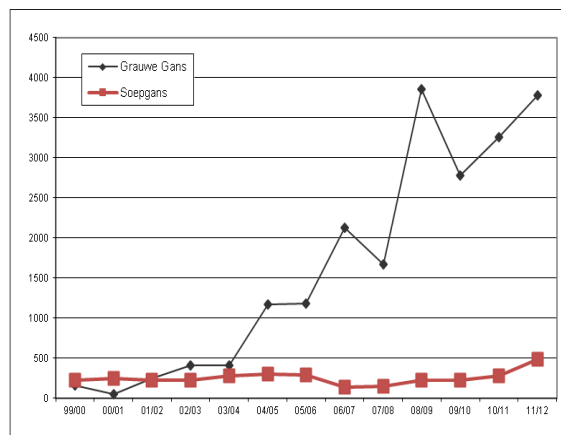
bedacht worden dat in Drenthe slechts een fractie van de landelijke aantallen voorkomen.

De **Wilde Zwaan** had een redelijk normaal jaar. Dit in tegenstelling tot de vorige winter toen in januari en februari zeer hoge aantallen in onze provincie voorkwamen. Het seizoen maximum lag ook nu in januari.

Figuur 2 Seizoensmaxima Rietganzen en Kolganzen in de afgelopen 13 winters

Van de **Rietganzen** zijn de aantallen **Taigarietganzen** en **Kleine Rietganzen** totaal hooguit 50 en het overgrote deel is dus **Toendrarietgans**. In alle maanden waren er meer dan de jaren daarvoor en in januari werden er totaal 96.484 Rietganzen geteld, een nog niet eerder bereikt maximum. Hiermee zet de stijgende trend zich nog steeds voort (zie figuur 2). Uit de voorlopige tellingen blijkt dat het aantal Toendra's landelijk lager ligt dan het voorgaande seizoen en het totaal zal dan zo'n 220.000 zijn. Daaruit blijkt dat in januari zo'n 44% van de Nederlandse Toendrarietganzen in Drenthe verbleef.

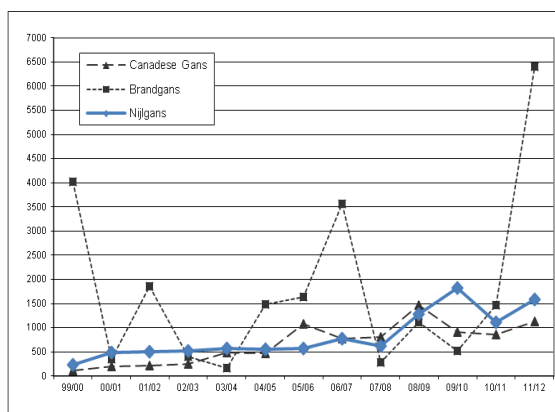

Figuur 3 Seizoensmaxima van de Grauwe en Soepganzen in de afgelopen 13 winters

Ook de **Kolganzen** hadden een goed jaar. De eerste arriveerde in het telweekend van september en de gehele winter door waren er hogere aantallen dan in de jaren daarvoor. Het seizoensmaximum van 34.591 was een nieuw record.

De **Grauwe Gans** heeft nog steeds een stijgende trend en met name in april waren de aantallen erg hoog, wat ook duidt op hogere broedgevallen. Van zijn meer gedomesticeerde afstammeling de **Soepgans** waren de aantallen in alle maanden zo ongeveer verdubbeld. (zie figuur 3).

Ook de aantallen van de **Grote Canadese Gans** zijn sterk gestegen, hoewel dat niet direct is af te lezen aan de seizoensmaxima (zie figuur 4).

Figuur 4 Seizoensmaxima van de Canadese, Brand- en Nijlgeezen in de afgelopen 13 winters

Ook de aantallen **Nijlgeezen** groeien nog steeds ten opzichte van de langjarig gemiddelden.

Het seizoensmaximum van de **Brandgans** is weliswaar een nieuw record, maar is wel sterk beïnvloed door 2 groepen van totaal zo'n 6.000 exemplaren in het noorden van de provincie.

Op de volgende bladzijde is een trendtabel (tabel 2) te vinden. De aantallen zijn de gesommeerde aantallen per telseizoen, maar herbergen daardoor veel dubbeltellingen. Als een vogel in alle maanden aanwezig was wordt deze 7 keer geteld. De aantallen mogen dus niet als absolute cijfers worden beschouwd, maar geven wel een aardig beeld van de verschillende soorten in een heel seizoen. Daarmee kun je gemakkelijker trends ontdekken.

Tellers

Met dank aan de volgende ganzen- en zwanentellers: Bertus Bats, Roelof Blaauw, Sjoerd Boonstra, Gerrit Bril, Mart Coenders,

Martin Cuperus, Arend van Dijk, Bert Dijkstra, Remco Drewes, Paul Gelderloos en de telgroep Bargerveen, Jan van Ginkel, Jan Grotenhuis, Alex Hoving, Lieve de Jonge, Piet Kerssies, Joop Kleine, Tinus Knegt, Jan Kolhoff, Peter de Kraker, Jan Lok, Anne Hielke van der Meulen, Fred van der Noord, Rene Oosterhuis, Rens Penninx, Jaap Ruiter, Jannes Santing, Dick Schoppers, Eelke Schoppers, Henk Sloots, Paul Verra, Bert Versluijs, Martijn Versluijs en Jelle de Vries.

Tellers gezocht

Voor het komende seizoen zijn er nog een aantal vacante gebieden in verschillende delen van Drenthe. Als je interesse hebt om in het winterhalfjaar één keer per maand Ganzen en Zwanen te tellen kun je met mij contact opnemen: telefoon 0591-382070 of 06-20613672

e-mail jaap-ruiter@planet.nl.

Jaap Ruiter
Coördinator Ganzen- en Zwanentelling

Tabel 1 Overzicht van de Ganzen en Zwanen seizoenen 2011/12

n telgebieden	september			oktober			november			december			januari		
	gem 13 jaar	gem 5 jaar	seizoen 11/12	gem 14 jaar	gem 5 jaar	seizoen 11/12	gem 14 jaar	gem 5 jaar	seizoen 11/12	gem 14 jaar	gem 5 jaar	seizoen 11/12	gem 14 jaar	gem 5 jaar	seizoen 11/12
	25	30	24	53	63	76	67	77	73	73	75	84	75	80	89
Knobbelzwaan	70	92	95	218	200	369	378	500	285	543	645	767	630	789	914
Zwarte Zwaan	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	2	1	0
Kleine Zwaan	0	0	0	6	2	10	138	117	8	242	240	123	285	194	301
Wilde Zwaan	1	3	0	3	12	11	44	80	98	73	100	177	165	410	404
Rietgans spec.	0	0	0	172	130	1.654	2.155	3.120	4.917	3.001	5.132	7.095	8.088	7.843	2.939
Taigarietgans	0	0	0	5	8	10	342	332	0	371	98	3	874	63	30
Toendrarietgans	0	0	0	1.588	2.057	13.638	10.833	20.820	24.150	29.102	38.057	79.170	42.703	50.973	89.350
Kleine Rietgans	2	6	0	7	18	0	2	2	0	3	5	2	3	5	9
Kolgans	7	9	1	2.454	4.752	12.843	10.522	10.717	19.390	10.408	15.322	28.176	13.981	13.990	34.591
Grauwe Gans	722	1.695	1.325	1.142	2.377	3.480	943	2.350	2.656	600	1.095	1.656	634	1.101	3.783
Soepgans	107	80	315	162	154	365	150	101	257	107	141	282	185	155	483
Indische Gans	0	0	1	1	1	1	1	0	4	1	1	0	1	0	0
Canadese Gans	427	821	607	429	712	646	357	535	958	377	604	1.006	283	374	1.127
Brandgans	8	12	8	12	16	13	550	1.378	212	1.001	722	576	677	291	6.400
Nijlgans	313	604	563	614	920	1.579	501	1.003	1.370	404	1.010	826	443	834	1.017

n telgebieden	februari			maart			april		
	gem 14 jaar	gem 5 jaar	seizoen 11/12	gem 14 jaar	gem 5 jaar	seizoen 11/12	gem 10 jaar	gem 5 jaar	seizoen 11/12
	74	79	88	50	55	60	7	7	7
Knobbelzwaan	610	752	1.068	437	492	538	18	19	102
Zwarte Zwaan	1	1	0	1	1	0	0	0	1
Kleine Zwaan	407	328	366	94	15	0	0	0	0
Wilde Zwaan	204	429	464	64	140	23	0	0	0
Rietgans spec.	4.843	4.764	6.940	130	3	0	2	3	0
Taigarietgans	851	14	0	21	0	0	0	0	0
Toendrarietgans	29.148	33.156	59.663	234	33	47	0	0	2
Kleine Rietgans	5	9	8	1	0	0	0	0	0
Kolgans	9.004	11.489	27.712	200	747	137	2	2	0
Grauwe Gans	475	948	2.103	258	574	852	78	105	396
Soepgans	161	152	323	131	120	277	30	24	82
Indische Gans	1	1	0	1	1	0	0	0	2
Canadese Gans	229	384	495	132	172	309	22	20	58
Brandgans	194	93	468	9	45	16	5	8	0
Nijlgans	296	537	949	145	258	432	25	27	60

Weergegeven aantallen uit het seizoen 2011/12 worden steeds vergeleken met het gemiddelde van de laatste 14 jaar (1997/98 t/m 2010/11); voor september is dat overigens de laatste 13 jaar en voor april de laatste 9 jaar. Om de ontwikkeling in de telresultaten beter te kunnen volgen zijn ter vergelijking ook de resultaten van de laatste 5 jaar (2006/07 t/m 2010/11) weergegeven.

Naast vermelde aantallen zijn er de volgende waarnemingen:
 Sneeuwgans: november 1;
 Kleine Canadese Gans: december 3, januari 1, maart 2,
 Rietgans: februari 1;
 hybride Indische Gans x Keltgans: januari 1,
 hybride Canadese Gans x Grauwe Gans: maart 1.

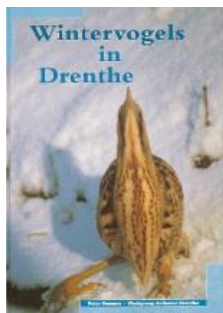
	02/03	03/04	04/05	05/06	06/07	07/08	08/09	09/10	10/11	11/12
n telgebieden	55	60	66	64	55	69	67	70	67	71
Knobbelzwaan	2.986	2.615	3.410	3.022	3.120	4.207	4.048	3.571	3.230	4.036
Zwarte Zwaan	11	6	1	6	6	10	5	1	5	0
Kleine Zwaan	1.697	819	1.223	1.653	877	1.600	1.188	475	385	808
Wilde Zwaan	610	382	634	617	317	855	817	973	2.985	1.177
Rietgans spec.	8.389	9.903	8.466	52.251	21.768	25.929	22.605	19.559	15.174	23.545
Taigarietgans	7.059	1.542	3.173	6.584	1.661	160	390	315	50	43
Toendrarietgans	145.044	146.467	119.412	80.337	131.611	124.308	134.195	154.246	187.118	266.018
Kleine Rietgans	1	14	29	24	49	32	15	68	59	19
Rietgans totaal	160.493	157.926	131.080	139.196	155.089	150.429	157.205	174.188	202.401	289.625
Kolgans	49.997	28.463	41.510	68.397	66.731	69.287	49.400	64.104	65.610	122.850
Dwerggans	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0
Grauwe Gans	909	1.715	2.969	4.919	7.517	6.993	13.874	9.642	12.702	15.855
Soepgans	868	1.215	1.545	1.458	696	706	1.110	1.025	1.274	2.302
Indische Gans	6	4	13	12	4	9	5	1	5	6
Canadese Gans	1.270	1.903	2.345	3.170	3.092	3.066	4.086	4.076	4.143	5.148
Brandgans	617	380	1.596	2.791	6.478	618	1.380	1.290	2.725	7.693
Nijlgans	1.359	1.976	2.684	2.698	3.444	3.135	5.914	7.482	5.901	6.736

Tabel 2. Trendtabel. Totaal aantal getelde ganzen en zwanen per telseizoen over de maanden september tot en met maart incl. dubbeltellingen bij een gemiddeld aantal telgebieden

WAT IS DE WERKGROEP AVIFAUNA DRENTHE?

De Stichting **Werkgroep Avifauna Drenthe** is op 28 juni 1977 opgericht met als doel het organiseren en stimuleren van ornithologisch veldonderzoek voor wetenschappelijke doeleinden en ten dienste van vogel- en natuurbescherming, speciaal in de provincie Drenthe. Daarnaast is publicatie van de resultaten van het door de WAD georganiseerde en gestimuleerde onderzoek een belangrijke doelstelling en heeft de WAD de functie van SOVON-districtsraad op zich genomen.

In 1982 heeft de WAD, in samenwerking met de provincie Drenthe, het boek 'Vogels van Drenthe' uitgegeven. Met 'Broedvogels van de provincie Drenthe', in 1996, hebben WAD, SOVON en de provincie Drenthe opnieuw samengewerkt. 'Wintervogels in Drenthe', een boek over vijf jaar wintertellingen in januari (1995-1999), is de nieuwste uitgave van de WAD. Dit boek verscheen eind 2001.

De WAD biedt vogelaars de gelegenheid om in het periodiek 'Drentse Vogels' verslag te doen van hun onderzoek in Drenthe. In de loop van de jaren heeft dit blad bij vogelonderzoekers in binnen en buitenland een uitstekende reputatie opgebouwd. Iedereen die de WAD wil steunen kan dit in de eerste plaats doen door mee te werken aan de diverse vogelonderzoeken. Ook kan iedereen donateur worden voor € 12,00 per jaar (organisaties betalen € 24,00 per jaar). Donateurs ontvangen automatisch 'Drentse Vogels' na uitkomen en betaling van contributie. U kunt zich als donateur aanmelden door overmaking van het verschuldigde bedrag op bankrekening 3870292 t.n.v. Werkgroep Avifauna Drenthe te De Kiel onder vermelding van 'nieuwe donateur'. Graag gehele naam invullen (afkorting wordt niet herkend) en nieuwe donateurs ook graag adresgegevens vermelden.

BESTUURSLEDEN EN COÖRDINATOREN VAN DE

Bestuur:

Sjoerd Boonstra – voorzitter / WAD-website / Nieuwsbrief / lid Ledenraad SOVON

Grasbeemd 19, 9403 MH Assen (tel.: 0592 – 40 91 85; e-mail: s.boonstra@hccnet.nl)

Joop Kramer – secretaris / interne zaken / lid Ledenraad SOVON

Oosteinde 13, 9415 PA Hijken (tel.: 0593 – 52 52 42); e-mail: jmnr.hijken@planet.nl

Jaap Ruiter – penningmeester / coördinator ganzen- en zwanentelling

Kwekebosweg 2, 7849 TA De Kiel (tel.: 0591 – 38 20 70); e-mail: jaap-ruiter@planet.nl

Hans Olk – coördinator Drentse vogel van het jaar / coördinator klapekstertelling

Doevenkamp 32, 9401 MD Assen (tel.: 0592 – 31 53 63; e-mail: jc.olk@home.nl)

Eelke Schoppers – coördinator BSP-nb / beheer waarnemingenarchief

Entinge 21, 9472 XJ Zuidlaren (eelke.schoppers@planet.nl)

Harold Steendam - coördinator midwinter watervogeltelling / fenologie

Kerspel 10, 9468 GK Annen (tel.: 0592 – 27 38 45; e-mail: harold_steendam@hotmail.com)

Coördinator / Eindredactie Drentse Vogels:

Remco Drewes – coördinator januaritelling en BMP-E

De Hilde 44, 9472 WG Zuidlaren (tel.: 050 – 311 23 82; e-mail: r.drewes@home.nl)

Bert Dijkstra – eindredacteur Drentse Vogels

Burg. Jollesstraat 11, 9401 LD Assen (tel.: 0592 – 31 02 14; e-mail: e_dykstra@hetnet.nl)